

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Het parlementaire budgetrecht als wapen?

Diamant, M.; Emmerik, M.L. van

Citation

Diamant, M., & Emmerik, M. L. van. (2011). Het parlementaire budgetrecht als wapen? *Nederlands Juristenblad*, (38), 2586. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/18400>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/18400>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Het parlementair budgetrecht als wapen?

Michal Diamant en Michiel van Emmerik¹

Han Warmelink en wij verschillen minder van mening dan dat zijn reactie op onze eerdere bijdrage in het *NJB* (*NJB* 2011/1535, p. 1942-1950) doet geloven. In het bijzonder verwijt hij ons een nogal 'eurofiel' (in zijn ogen blijkbaar iets negatiefs) blik ten aanzien van het nationale budgetrecht in de financiële crisis en eurocrisis. Warmelink, deskundige bij uitstek op het terrein van het budgetrecht, denkt hier echter te veel in beelden in plaats van naar de feiten te kijken.

Aan het einde van ons betoog hebben we alleen de vraag willen opwerpen in hoeverre het in de huidige eurocrisis wenselijk is dat verschillende nationale parlementen hun zeggenschap behouden in het kader van de besluitvorming in de eurocrisis. Wij kunnen ons voorstellen dat op dit specifieke terrein uiteindelijk een keuze wordt gemaakt voor een – gedeeltelijke – opoffering van het nationale budgetrecht ten faveure van budgettaire bevoegdheden op Europees niveau. Dit lijkt immers te passen binnen de huidige Europese ontwikkelingen, zeker als het aan Commissievoorzitter Barroso (zie zijn jaarlijkse State of the Union) en Duitsland en Nederland ligt (zie het recente pleidooi van premier Rutte tijdens zijn bliksembezoek bij Merkel voor een eurocommissaris met sterke controlerende bevoegdheden op budgettaire niveau).² Een dergelijke opoffering kan echter alleen plaatsvinden onder voorwaarde dat er op Europees niveau een transparant en democratisch machtsverwicht bestaat, waarvan in 2011 in ieder geval nog geen sprake is. Een dergelijke afdoende democratische machtsbalans valt binnen afzienbare

tijd ook niet te verwachten, reden juist waarom wij bepleiten dat nationale parlementen voldoende controlemogelijkheden houden en benutten in deze. Anders dan Warmelink suggereert, zijn wij dus niet negatief over de recente uitspraak van het Duitse Bundesverfassungsgericht. In deze uitspraak acht de Duitse constitutionele rechter de Duitse deelname aan de (Griekse) steunmaatregelen in overeenstemming met het Grundgesetz en benadrukt deze rechter het belang van betrokkenheid van de Bondsdag ook bij toekomstige steunmaatregelen. Ook het feit dat het Nederlandse parlement toestemming moet geven voor deze eurosteunmaatregelen, zoals recent bij de vergroting van het noodfonds, juichen wij toe, zoals wij reeds in ons artikel aangaven. Een en ander illustreert nogmaals dat bestudering van de ervaringen op dit terrein in andere Europese landen zeer waardevol kan zijn.

Kern van ons betoog is dat het formele budgetrecht van het Nederlandse parlement de laatste decennia (dus ook vóór de financiële en eurocrisis) steeds meer onder druk is komen te staan. Wij zijn het graag eens met Warmelink dat de essentie van het begrotingsrecht is dat de burger (via het parlement) voorafgaande zeggenschap heeft over de besteding van overheidsmiddelen, zoals wij ook al schreven. Probleem is echter dat deze voorafgaande autorisatie in tijden van (financiële) crisis onder druk komt te staan. De door ons gesuggereerde oplossingen (vertrouwelijk informeren parlement en het ontwerpen van passende noodregelgeving) proberen nu juist meer recht te doen aan de rechten van het parle-

ment ook in tijden van financiële crisis. Waar Warmelink stelt dat wij de financiële scharrelruimte van de regering wensen te vergroten door in de Comptabiliteitswet simpelweg de mogelijkheid vast te leggen om het budgetrecht in spoedeisende gevallen te omzeilen, miskent hij dit.

Met Warmelink menen wij dat de Algemene Rekenkamer op dit terrein een belangrijke rol kan vervullen. De financiële crisis heeft echter ook laten zien dat dit Hoge College van Staat deze handschoen juist niet heeft opgepakt en de constitutioneel bedenkelijke gang van zaken heeft gesauveerd. Dat geeft weinig vertrouwen dat de Algemene Rekenkamer deze rol in de toekomst wel met verve zal vervullen. Warmelinks pleidooi voor de Algemene Rekenkamer als een soort constitutioneel-financiële rechter lijkt ons dan ook niet reëel. Uiteindelijk is het in de Nederlandse constitutionele context zo dat het parlement het laatste woord moet hebben, ook in tijden van financiële crisis.

De essentie van onze bijdrage is dat er te allen tijde naar gestreefd dient te worden deze democratische waarborg te blijven garanderen, zelfs in tijden van financiële crisis. In dit streven verschillen Warmelink en wij niet van mening. •

Auteurs

1. Michal Diamant is onderwijs- en onderzoekmedewerker. Michiel van Emmerik is universitair hoofddocent, afdeling staats- en bestuursrecht, Universiteit Leiden.

Noten

2. Zie voor het kabinetsstandpunt over de invoering van een onafhankelijk Europees begrotingsorgaan *Kamerstukken II* 2010/11, 21 501-07, nr. 839, p. 5 en 6.